

põlves ja ilma Jumalata elanud. Kuida aga juba wana tark paganauzuline Seneca ütleb, ei ole ükski rahwas nii toores ja tallitsemata olnud, et tema üht Jumalat ei uskunud, aga nemad ei ole õiget Jumalt tunnud ja on keeletumate Eba-Jumalate juure läinud. Mis Eba-Jumalad neil aga olnud, sellest teame meie wähe ütelda. Sõna „Jumal“, millega Gesticlased tänasel pääwal tõsist ja igawest Jumalat tähendawad, lasch armata, et mitme põhjapoolise rahwa „Jumala“, ka wanajst Liwimaa rahwajst on auustatud saanud. Johannes Schefferus tunnistab aga mitme kirjamehe järel, et Jumala kuju olnud puust nikerdatud, ühe wana mehe näuline, kes altari peal istunud ja kessel 12 kalli kiwiga kaunistatud kroon peas olnud, kui ka kuldne ahel taelas ja hõbene ehk kuldne waagen süles, kuhu rahwas oma jõudu mööda kuld ehk hõbe raha ohwriks sisse pannud. See Eba-Jumal olnud ühes metsa tulkas, ilma latu- seta ja ilma seinadeta, ainult ühest aiast ehk istu- tatud põesastiku ridast piiratud. Sellest võib armata, et endised Gesticlased ja Lätlased üht ja sedasama Eba-Jumalat teenistwad, kui ka igalks oma keelt mööda, kahesuguse nime all. Kummagil ei olnud templeid ehk kirikuid, waid nendel olwad selle asemel pühitsetud metsa tukad ja puud (hiied). Ka kaua pärast Kristiusu kuulutamist on nemad

weel paksu metsade kinkude peal üht kõrget puud ladwani kirjult nikerdanud, lintidega ja pärgadega kaunistanud ja selle all ohwritega Eba-Jumala teenistust pidanud. — Kelch armab, et Wana-Gesticlased raha tundsiwad, juba sellepärast, et rahal oma Gestickeeli nimi on. Wist on nemad oma Jumalale ka raha ohwerdanud, ja ka weel pärast seda on mitmes paikas kivi- peale raha maha pandud ja on raha hallikatesse wisatud. (Selle kirja ülespanija on omal noorel põlweel kaks kord kalja raba ja ühe raha tüli ristikiwide peal leidnud.)

Peale „Jumala“ on Wana-Gesticlased wist ka põhjamaa Sõda-Jumalat, Thori teeninud. Omas wõitlemistes Sakslaste wasta on nemad: „Thor awita“ hüüdnud ja sellest on umbkeelised aalou kirjutanud arwanud, et nende Sõda-Jumala nimi Thorapiita olnud. (Selle kirja ülespanija leidis aastal 1865, Saulepa waldas ühe tamme, mida rahwas „Tori tamm“ nimetas. Selle ligikal sai üks uus talukoht asutatud ja jäädawaks mälestuseks „Toritamme“ nimetatud.) Kelch kirjutab:

„Ka ei wõi kahtlust olla, et need õnnetu- mad inimesed päilest, kuud, müristamist ja wälku, ja teisi asju jumalikult auustasiwad. Johannes Vossius, üks Poolamaa kirjamees kirjutab: Nemad auustasiwad Kõue-Jumalat, Perkunus nimetatud. Kui müristas, siis wõtsiwad nemad